

Fakultetsstyrelsen

Utvecklingsplan för Mastersprogrammet i miljö- och hållbarhetsvetenskap (LUMES)

Bakgrund

Våren 2021 utvärderades Mastersprogrammet i miljö- och hållbarhetsvetenskap (LUMES) vid Lund University Centre for Sustainability Studies (LUCSUS). Sakkunniggruppen bestod av John Robinson från University of Toronto i Kanada (ordförande), Miriam Huitric från Stockholm Resilience Centre i Sverige och Chris Ives från University of Nottingham i Storbritannien. Utvärderingen grundar sig på omfattande dokumentation samt en självvärdering vars syfte det var att guida utvärderarna genom dokumentationen samt belysa självidentifierade styrkor och svagheter. I samband med utvärderingen gjordes även ett platsbesök som, p.g.a. den pågående pandemin, gjordes digitalt.

Utvärderingen resulterade i en skriven rapport samt i ett återkopplingsmöte med utvärderarna, LUCSUS studierektor och representanter från samhällsvetenskapliga fakulteten. Utvärderingen var överlag mycket positiv och konstaterade bland annat:

‘The external expert group were unanimously of the view that LUMES is a very strong master’s program: coherent, relevant, well-designed, and well-managed. There is a strong structure, organized around the seven core courses, eleven electives, and the thesis; excellent communication with students and between colleagues; and a powerful sense of community among the staff and the students. In

many ways it is a model programme of which LUCSUS and the university can be proud.'

I rapporten presenterades sex övergripande teman för LUMES fortsatta utvecklingsarbete:

- i. Transdisciplinaritetens roll i programmet
- ii. Programmets klarhet och sammanhang
- iii. Saknat eller underutvecklat innehåll
- iv. Rättvisa, diversitet och inkludering
- v. Upprätthållandet av programmets relevans
- vi. Förhållandet till universitetet i stort

Återstoden av detta dokument kommer diskutera varje tema med betoning på konstruktiva åtgärder samt med en övergripande tidsplan. Utvecklingsplanen har diskuterats med lärare vid LUMES-programmet samt fått skriftliga kommentarer av både lärare och ledning och beslutades av LUCSUS styrelse 2021-12-21.

Utvecklingsområden och plan för genomförande

Transdisciplinaritetens roll i programmet

Som ett utav LUMES huvudelement stod transdisciplinaritet i fokus genom hela utvärderingen, både i den skrivna rapporten och under det digitala platsbesöket. Här vill vi tillägga en definition av transdisciplinaritet som innefattandet av icke-akademiska aktörer i forskningsprocessen, t.ex. genom samskapande processer (co-production), medan interdisciplinaritet ses som samverkan mellan akademiska fält.

Utvärderingen menar att programmet lyckats väl med att inkorporera interdisciplinaritet i programmet, men att transdisciplinaritetens roll var mer vag och odefinierad. Eftersom många av LUCSUS forskare arbetar transdisciplinärt, inklusive genom starka kopplingar och samarbeten med samhällliga aktörer och med aktionsforskning, menade utvärderarna att dessa element kunde integreras tydligare

genom hela programmet. Fokusen på transdisciplinarity skulle dessutom återspegla utvecklingen av hållbarhetsforskningen i stort såväl som det ökade trycket från finansärer på att involvera samhällsliga aktörer genom hela forskningsprocessen.

Förslag från utvärderingen inkluderar att inbädda praktikerperspektiv i programmet, t.ex. genom att uppgifter som involverar så kallade 'living labs', samt att byta ordning på metodkurserna så att den aktionsorienterade kursen kommer före den mer övergripande metodologiska kursen.

Åtgärder

LUMES-programmet genomgår i dagsläget en omfattande reform som inkluderar upprättandet av en ny metodkurs – 'Hållbarhetens metodologiska grunder', 7.5 hp – i första terminen samt en expansion och reform av den nuvarande kursen 'Från kunskap till handling' – med det nya namnet 'Metoder och verktyg: från kunskap till handling' – som kommer fungera som den andra metodkursen och gå under termin två. Båda kurserna kommer få en tydligare fokus på transdisciplinaritys roll och metoder i hållbarhetsforskning, den första med fokus på ontologiska och epistemologiska grunder och den andra med fokus på faktiska metoder och genomförande. Här formulerar studenter sina egna projekt som de ofta genomför i samarbete med samhällsliga aktörer. Denna kurs utvidgas samtidigt från 5 hp till 7.5 hp för att bättre reflektera vikten vi lägger vid transdisciplinarity kunskap och praktik samt en övergripande förståelse för transdisciplinarity processer. Tillsammans kommer de båda metodkurserna ge studenterna en mer komplett bild av (bland annat) transdisciplinarity ansatser och metoder i både teori och praktik. Vad gäller att byta ordning på de två metodkurserna, så att den aktionsorienterade kursen föregår den övergripande metodkursen, ser vi inte att detta skulle gynna vare sig programmet eller förtydliga transdisciplinaritys roll eftersom den övergripande kursen ger nödvändiga grunder för att bygga mer praktiska metoder utifrån. Däremot kommer transdisciplinarity tas upp även under den första kursen, då från ett ontologiskt och epistemologiskt perspektiv som det sedan återknyts till i metodkurs två under vårterminen.

Vi utforskar även möjligheten att utveckla samarbeten med samhälleliga aktörer under uppsatsskrivanden under programmets fjärde och sista termin. Dock måste noggrant övervägande ges till studenternas oberoende ställning och försäkran ges att uppsatsens design, frågeställningar, metoder, analys och resultat utformas utav studenterna själva och inte som ett uppdragsjobb.

Vi bör även se över beskrivningen av programmet för att bättre belysa transdisciplinarietets roll i LUMES.

Sist ska tilläggas att dessa satsningar kan kräva utökad resurstillfördelning till kommunikation och utbyggandet av transdisciplinära samarbeten, vilket LUCSUS är beredd att överväga som en del av vår strategiska utveckling.

Tidsplan

Reformen pågår i detta nu och genomförs stegvis med en termin i taget. Första terminens kurser är klara, inklusive formuleringen av den nya metodkursen. Denna kurs kommer fortsätta att utvecklas under våren 2022 och gå för första gången hösten 2022 när det reformerade programmet startar. Under våren 2022 reformeras även den andra terminens metodkurs, 'Metoder och verktyg: från kunskap till handling', som kommer gå i sin nya form våren 2023.

Uppsatskursen reformeras under våren 2023 och kommer gå i sin nya form våren 2024.

Arbetet med att se över hur vi presenterar transdisciplinarietets roll i LUMES sker fortlöpande över det kommande året.

Programmets klarhet och sammanhållning

Denna punkt berör frågor som togs upp utav studenterna under platsbesöket då flera påpekade att det finns ett glapp mellan det programmet de trodde de skulle gå, alltså uppfattningen om programmets struktur och innehåll, och de program de faktiskt går. De betonar särskilt avvägningen mellan naturvetenskapliga och samhällsvetenskapliga inslag och upplever att de senare överväger. Dock upplevs inte ett missnöje med avvägningen, utan glappet handlar snarare om hur programmet kommuniceras och uppfattas.

En relaterad fråga rör avvägningen mellan bredd och djup. LUMES-programmet karaktäriseras av en bred ansats till hållbarhetsfrågor med tanken att det ska belysa samband och komplexitet samt ge studenter en utbildning som öppnar upp för många olika karriärmöjligheter. Detta medför att djup ibland får stå tillbaka för bredd och att studenter istället utforskar mer specifika frågor genom kursuppgifter, genom valet av kurser i termin tre eller i sin uppsats.

Utvärderarna identifierar båda dessa som kommunikationsproblem snarare än problem med fokus och innehåll och menar att programmets fokus, och icke-fokus, bör tydliggöras bättre både i det skriftliga materialet för programmet samt i direktkommunikation med presumtiva studenter.

Åtgärder

I samband med reformen av LUMES ser vi även över kommunikationskanalerna, inklusive allt skrivet material som presenterar programmet, framför allt via hemsidan. Utöver detta ser vi över den verbala kommunikationen med studenter när de börjar programmet för att upprepa programmets fokus, inklusive en överblick av samhällsvetenskapliga ansatser och programmets bredd. Här är det även viktigt att motiveringen bakom dessa beslut förmedlas så att studenter förstår att programmets utformning grundas på väl genomtänkta grunder.

De senaste åren har vi även utvecklat vårt samarbete med avdelningen för externa relationer som anordnar öppna möten med presumtiva studenter, de så kallade 'subject area week' och 'application week'. I år (2021) har vi haft två sådana möten tillsammans med IIIEE i syftet att både förtydliga vårt eget programinnehåll samt särskilja detta från de närliggande program som ges utav IIIEE.

I termer av programmets sammanhållning jobbar vi med att förbättra kommunikationen och samarbetet mellan programmets kurser, vilket är en viktig del av reformarbetet. Detta inbegriper planerade och återkommande möten för kursansvariga för att dels dela information men även för att hitta kopplingspunkter mellan kurserna.

Tidsplan

Detta är ett fortgående arbete som följer programmets kontinuerliga utveckling över tid. Dock måste ett antal åtgärder sättas in omedelbart för att försäkra att kommunikationen av programmet ger en tydlig bild av dess innehåll och motverkar missförstånd. Under 2022 kommer vi se över kommunikationen som ges via vår hemsida, vilket är det huvudsakliga mediet för potentiella studenter. Vi kommer även fortsätta arbetet med de träffar som anordnas av externa relationer där vi gör programmets avvägning mellan natur- och samhällsvetenskap tydlig. Möten för kursansvariga börjar under våren 2022 och planeras bli ett återkommande inslag med start hösten 2022.

Saknat eller underutvecklat innehåll

Utvärderingens främsta kritik rör frånvaron av humanistiska ansatser inom programmet och menar att denna avsaknad inte återspeglar hållbarhetsvetenskapens utveckling i stort. De påpekar att humaniora inte är helt frånvarande från programmet, inte minst finns inslag i kurser så som 'Samhällsvetenskap och hållbarhet', 'Hållbarhet och inre omställning' och 'Hållbarhet och populärkultur'. Dock menar rapporten att de humanistiska perspektiven bör inorporeras tydligare genom hela programmet, möjligen genom utvecklandet av en ny kärnkurs, vilket de visserligen även erkänner skulle kräva en större omstrukturering av programmet.

Under denna punkt tar de även upp inbegripandet av ledarskap i undervisningen och menar att även detta bör få ett tydligare fokus i programmet.

Åtgärder

Detta är den enda punkt där vår syn skiljer sig från utvärderarnas. Humaniora är centralt för hållbarhetsfrågor, men det finns en klar begränsning för hur mycket som kan inbegripas i ett program och med tanke på ovanstående diskussion om programmets bredd kontra programmets djup skulle en vidareutveckling av humanistiska inslag riskera att bredda programmet ytterligare och dessutom kräva att vi minskar nuvarande innehåll för att få plats med nytt. Detta hindrar inte att de nuvarande humanistiska inslagen belyses bättre eller att nya valbara kurser, likande de som nämns ovan, utvecklas, vilket är ett

kontinuerligt arbete. Det ska även tilläggas att humanistiska inslag redan finns i programmet, men att de inte nödvändigtvis pekats ut som sådana utan snarare integreras som en del av hållbarhetsvetenskapens interdisciplinära natur. Vi utesluter inte att dessa element förtydligas eller utvecklas i framtiden, men detta måste då göras med både programmets och hållbarhetsvetenskapens övergripande utveckling i åtanke.

Det ska dessutom tilläggas att LUCSUS är i processen att utveckla ett nytt mastersprogram – Klimatförändringar och samhället – där humanistiska inslag kommer få större plats. Att utveckla LUMES åt det hållet skulle därför riskera att vi tar bort ett av de särskiljande dragen mellan de två programmen.

Frågan om ledarskap kommer behandlas tydligare i den reformerade versionen av metodkursen 'Metoder och verktyg: från kunskap till handling', där studenter får utveckla ledarskapsförmåga genom ett terminslångt grupp-projekt i samarbete med samhälleliga aktörer.

Tidsplan

Eftersom vi inte ser några tydliga åtgärder här har vi inte heller en klar tidsplan. Arbetet med att förtydliga programinnehållet är kontinuerligt och förstärks med reformarbetet. Det nya mastersprogrammet håller på att utvecklas med förhoppning om start hösten 2024.

Rättvisa, diversitet och inkludering

Utvärderingen konstaterar att LUMES har en tydlig behandling av genusfrågor, men att det saknas riktade element kring närliggande rättvisefrågor som kultur, etnicitet, religion och socio-ekonomiska frågor. Detta, menar den, är än viktigare med tanke på programmets internationella sammansättning och karaktär.

Åtgärder

Flera av dessa frågor tas upp genom programmets gång, men kan ges en tydligare fokus och belysas bättre. Den huvudsakliga åtgärden är att se över i vilken utsträckning de tas upp i de mest relevanta kurserna, framför allt kurserna 'Hållbarhetens politik' samt 'Samhällsvetenskap och hållbarhet'. Inte minst den förstnämnda

kursen har potential att utveckla sitt innehåll till att innefatta en breddad behandling av rättvisefrågor.

Vi ser även att synen på och behandlingen av rättvisefrågor går bortom individuella kurser och måste behandlas genom hela LUMES-programmet med en fokus på deras betydelse för både inlåsnings- och förändringsprocesser.

Tidsplan

Kursen 'Samhällsvetenskap och hållbarhet' reformerades under hösten 2021 och kommer ges i sin nya form hösten 2022.

'Hållbarhetens politik' reformeras under våren 2022 och kommer ges i sin nya form våren 2023.

Upprätthållandet av programmets relevans

Hållbarhetsområdet är under snabb utveckling och har under relativt kort tid gått från ett nischat fält till att ha bred applicering både i och utanför akademien. Utvärderingen understryker därför både behovet av LUMES för att utbilda hållbarhetspraktiker och behovet av att säkerställa programmets egen utveckling.

I utvärderingen framställs LUMES interdisciplinära och transdisciplinära kvaliteter som ytterst centrala för att vi ska kunna bibehålla dess relevans över tid. Den föreslår att dessa element, och tillhörande kompetenser, tydliggörs bättre samt kopplas till faktiska samhälleliga förändringsprocesser.

Åtgärder

Denna punkt uppmanar till åtgärder på två plan, dels inåt i termer av det arbete vi gör med reformen, dels utåt i hur vi kommunicerar programmet och de färdigheter det ger. Vad gäller reformen i koppling till denna punkt är det främst kursen 'Metoder och verktyg: från kunskap till handling' som är av intresse, inte minst i hur denna ger kunskaper och erfarenheter av praktiskt hållbarhetsarbete i samråd med samhälleliga aktörer. Som nämnts ovan så utvidgas nu denna kurs från 5 hp till 7.5 hp och ges en tydligare struktur. Utåt gäller det att vi kommunicerar programmets relevans med fokus på både innehåll och färdigheter.

Tidsplan

Kursen 'Metoder och verktyg: från kunskap till handling' reformeras under våren 2022 och kommer ges i sin nya form våren 2023.

Kommunikationen utåt är del av det övergripande reformarbetet som bedrivs fram till hösten 2023.

Förhållandet till universitetet i stort

Här presenterar utvärderingen två punkter: möjligheten att öppna upp LUMES kurser för studenter vid LU samt att agera som ledare inom hållbarhetsutbildning- och praktik. Vad gäller den andra punkten menar utvärderingen att LUMES och LUCSUS har en möjlighet att driva hållbarhetsarbetet både i utbildningen och i relationen till aktörer både på och utanför campus, t.ex. genom att utveckla samarbeten mellan studenter och samhälleliga partners.

Åtgärder

Det finns i dagsläget inga planer på att öppna LUMES kurser för sökande utanför programmet då söktrycket redan är stort och vi har fulla grupper, både för kärnåret och för de valbara kurserna under termin tre. De sistnämnda är skapade för mindre grupper och en utökning skulle kräva ett helt nytt pedagogiskt upplägg som vi inte ser skulle gynna programmet.

Den andra punkten, att utveckla hållbarhetsarbetet både inom och utanför utbildningen, är något vi kontinuerligt diskuterar inom LUCSUS. I och med inträdet i samhällsvetenskapliga fakulteten har våra samarbeten inom universitetet utvidgats och LUCSUS har alla planer på att fortsätta på denna bana. Här är utvecklingen av ett nytt mastersprogram, Klimat och Samhälle, centralt då detta planeras utvecklas i samråd och samarbete med ett flertal institutioner vid LU.

LUCSUS utvecklar även samarbeten inom LU på flera plan, både genom kontinuerliga lärarutbyten, där vi både har mycket personal som undervisar på andra kurser och program och tar in expertis från andra institutioner till vårt program, samt genom mer övergripande utveckling av utbildningssamarbeten.

Tidsplan

Det nya mastersprogrammet är under utveckling och har startmålet 2024. Arbetet med att både upprätthålla och utveckla samarbeten inom LU sker kontinuerligt.